

PSIKOLOJİK SAĞLAMLIK

TRAVMALAR....

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI

DEPREM

**Toparlanıp Hayatları Daha İyi
gidenlerin Farkı Neydi?**

Süper Güçleri mi vardı?

“Resilience” ları vardı?

▶ **Resilience:**

- **Jump back(geri sıçrama)**
- **Elasticity (Esneklik)**
- **Çabuk iyileşme özelliği**

- ## ▶ **Metal dayanıklılığı: “Kırılmak yerine dayanmak ya da esnemek”**

DAYANIKLILIK

Mukavemet

Metanet

sağlamlık

Yılmazlık

Esneklik

Bükülebilme

Uyabilme

Psikolojik Sağlamlık Tanımı

İşleyen sağlıklı sistemini zorlayıcı durumlara karşılaşan veya travma oluşturma ihtimali olan olaylara maruz kalan bir kişinin

*olumlu ruhsal sonuçlarla çıkmasına sebep olan **GELİŐİMSEL SÜREÇ.***

ya da

Psikolojik sağlamlık; kendi kendini toparlayıp yeniden iyileştirme gücü

Neden Dayanıklı Olalım???

- ▶ Acı stres verici olaylar yaşamın bir parçasıdır ve her zaman önlenemez.
- ▶ Acıyla stresinle baş edemiyorsan, dürtüsel davranabilirsin.
- ▶ Dürtüsel davrandığında, kendine zarar verebilir, bir başkasına zarar verebilir veya istediğinizi elde edemeyebilirsin.

Zorlayıcı Durumlar...

► **Günlük yaşamda sürüp giden...**

- **Okul Stresi**
- **Sınavlar**
- **Yeni ortamlara girmek**
- **Maddi zorluklar**
- **Yaşadığı çevrede ortamın kötü olması**
- **Taşınmalar**
- **Ayrılıklar**
- **Yeterince aile, arkadaş desteği olmaması**
- **Kaldığı yerle ilgili sorunlar**
- **Yaşadığı evin fiziksel koşulları**
- **Arkadaşlarla yaşanan sorunlar**
- **Aile ile çatışmalar**
- **Kırık kalpler...**

► **Beklenmeyen, aniden gelişen...**

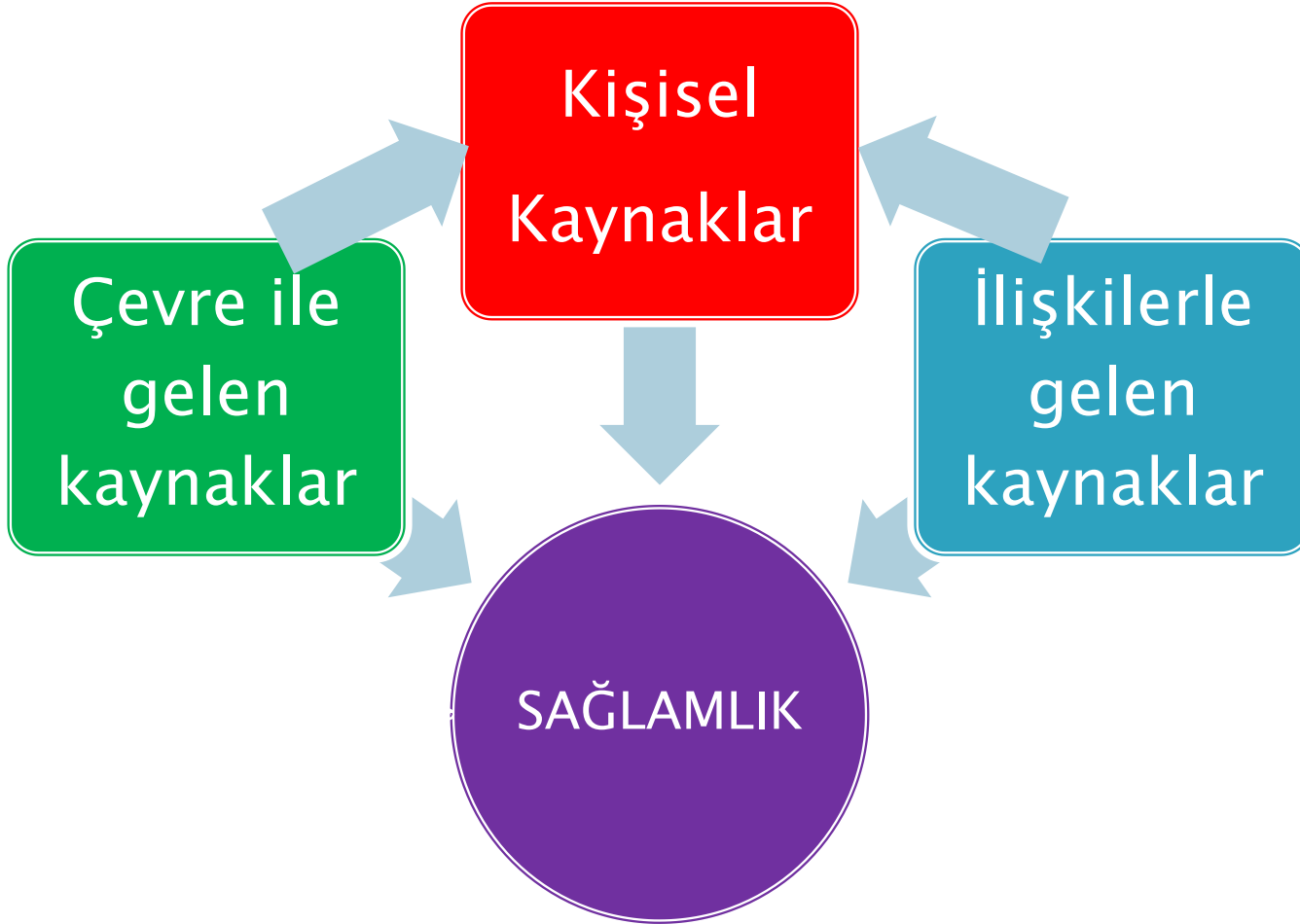
- **Ciddi Hastalıklar**
- **Sevdiği birisinin hastalığı, ölümü**
- **Savaşlar**
- **Kazalar**
- **Doğal afetler**
- **Göçler...**

Seni Öldürmeyen Şey Güçlendirir mi?

- ▶ Yapılan bir araştırmada deneklerin yaşadıkları zorlayıcı olaylarla ruhsal sağlık ilişkisi araştırılmış
- ▶ Araştırma sonuçlarına göre 2-4 zorlu yaşam olayı yaşayanlar en sağlıklı grubu oluşturduğu, bu kişilerin daha bilinçli olduğu ve duygularını daha iyi kontrol ettikleri, yani olaylardan daha az etkilendikleri bulunmuş.
- ▶ Hayatlarında hiç zorluk yaşamayanlar güçlenmiyor, ortalama zorluk yaşayanlar daha mutlu oluyor, fazlası ise zarar veriyor...
- ▶ *2-4 den fazla zorlu yaşam olayı kimsenin başına gelmesin.*

Bir Bireydeki Dayanıklılık Sisteminin Bileşenleri

Dayanıklılığı Arttırdığı Bilinen Kişisel Donanımlar

- 1- Zekâ:
- 2- yumuşak huy (MİZAC)
- 3- olumlu bakış açısı (optimizm)
- 4- mizah duygusu
- 5- İç -denetim
- 6- cinsiyet (kız çocukları)
- 7- Kişisel farkındalık
- 8- Sorumluluk alma
- 9- amaç- ideali olma
- 10- inançlı olma
- 11- özgüven ve girişimcilik
- 12- kendini geliştirme çabası
- 13-Çevresine karşı duyarlı olma

Dayanıklılığı Arttırdığı Bilinen Donanımlar: Sağlıklı İlişkiler

- ▶ **Sağlıklı ilişkiler tüm kişisel güçleri destekler**
- ▶ **İlişkinin ruhsal gelişimi desteklemesi için**
  - **Tutarlı**
  - **Uzun süreli**
  - **Koruyucu**
  - **Yol gösterici**
  - **Kabullenici**

Dayanıklılığı Arttırdığı Bilinen Donanımlar: Çevresel Kaynaklar

- ▶ Eğitim fırsatları
- ▶ Öğretmen ve yaşıtlarıyla iyi bir iletişim
- ▶ Boş zaman etkinliklerini geçirebilecekleri ortamın olması
- ▶ Destekleyici sıcak aile ve toplum ilişkileri
- ▶ İş olanaklarının iyi olduğu bir çevrede yaşamak
- ▶ Düzenli bir hayat tarzı

Bireysel Risk Faktörleri

- ▶ Erken doğum
- ▶ Düşük IQ
- ▶ Geçimsiz/öfkeli mizaca sahip olma
- ▶ Düşük benlik saygısı ve kaygılı mizaca sahip olma
- ▶ Madde Kullanımı
- ▶ Kronik Hastalıklar
- ▶ Ailesel ve çevresel risk faktörleri
- ▶ Ebeveynlik stili
- ▶ İhmal ve istismar

Koruyucu faktörler ve risk faktörleri değişkendir bireye göre değerlendirilir.

- ▶ Zeka depresyona da yol açar farkındalık nedeniyle
- ▶ Boşanma risk faktörüyken evlilik stresi yoksa, rahatlatıcı da olabilir
- ▶ İstismardan sonra TSB mümkün olabilir.

AİLELER...

- ▶ Yapılan araştırma verilerine göre bakım verenlerin yalnızca %38'i çocukta psikolojik sağlamlığı artırabilecek davranışlar sergilemektedir.
- ▶ Aksine çoğu ebeveyn çocukta psikolojik sağlamlığın oluşmasını engelleyecek davranışlarda bulunmakta ve çocuğa karışık mesajlar vermektedir.

ÖĞRETMENİN ETKİSİ

- ▶ ABD de 12-17 yaş arası 4000 çocukla yapılan bir çalışma
- ▶ Rol model aldıkları kişi ile sağlık/madde kullanımı arasındaki ilişkiye bakılmış (sporcu,sanatçı,arkadaş,öğretmen vb)
- ▶ Bir öğretmeni rol model alanların rol modeli olmayanlara göre sebze yeme, spor yapma gibi sağlıklı yaşam davranışları daha yüksek.

Psikolojik Danışman Pratikte Ne yapmalı ??

Kapımızı Çalan her çocuğun o sorunu için bu görüşme bir "dönüm noktası" fırsatı olabilir

Muğla'lı Metin...

- 14 yaşında
- 7. sınıf öğrencisi
- Ders başarısı orta düzeyde
- 3 kardeşin en büyüğü
- Babasının işi nedeniyle Muğla'dan Bursa'ya tayin olmuşlar
- Yeni okulunda ilk aylar çok zorlanmış, sınıfında aynı apartmanda oturduğu bir arkadaşı varmış. Bir tek onunla arkadaş olabilmiş
- Bu arkadaş sigara kullanıyormuş. Bir hafta boyunca okul dönüşü sigara ikram etmiş, "içmezsen delikanlı değilsin" demiş. Grupta alay etmişler
- Ancak Metin içmemiş ve her seferinde geçiştirerek ya da şakalaşarak konuyu kapatmış.

Sevda

- 16 yaşında
- 9. sınıf öğrencisi
- Ailenin tek çocuğu
- Orta okulda başarılı bir öğrenciymiş
- LYS ye yoğun olarak hazırlanmış
- Fen Lisesine gitmeyi umuyormuş
- Ancak sınavda beklediği başarının çok altında kalmış
- İstemediği bir Liseye başlamış
- İlk dönem dersle hiç ilgilenmemiş, ciddi devamsızlığı varmış
- Bir kızla ciddi kavga etmiş
- Ders durumu çok kötü
- Okul değişimi önerilmiş...

Değerlendirme

S

• Sorun Ne?

E

• Elinde Ne Var?

Y

• Yanında kim var

R

• Rezervi var mı?

E

• Eyvah dikkat

T

• Tartış ve Plan yap

1 – Sorun tespiti

Çocuğun bize getirdiği sorun nedir?

Akut müdahale gerektirir mi?

İşbirliği isteği var mı?

Ne kadar vaktiniz var?

2– Elinde Ne var?

- ▶ Çocuğun Bireysel kaynakları neler?
  - Zeka
  - Yumuşak huy
  - Olumlu yüz ifadesi
  - Mizah duygusu
  - İç denetim
  - Kendisini değerlendirebilme
  - Çevresine duyarlılık
  - İnançlar
  - Özgüven
  - İyimserlik
  - Kişisel gelişim çabası
  - Bu güçlerden hangilerini çözümde öncelikli kullanabiliriz.(En az 3 madde)

3– Yanında kim var?

- ▶ Anne ile ilişkisi
- ▶ Baba ile ilişkisi
- ▶ Kardeş ilişkisi
- ▶ Arkadaş ilişkisi
- ▶ Yakın arkadaş varlığı
- ▶ Arkadaş grubu var mı
- ▶ İyi ilişkisi olan öğretmen var mı?
- ▶ Örnek aldığı birisi var mı?
- ▶ Akrabalarından yakın olduğu var mı?
- ▶ BUNLARDAN HANGİSİ İLE İLİŞKİSİ BU SORUNDA KULLANILABİLİR? (En az bir ilişki belirleyin)
- ▶ Bu kişi mevcut sorunda nasıl bir katkı verebilir.

4-Rezervi var mı?

- ▶ Çevresel ve sosyoekonomik destek
- ▶ Aile ortamı destekleyici mi?
- ▶ Yaşadığı çevre nasıl?
- ▶ Ailenin ekonomik durumu nasıl?
- ▶ Akrabalık ilişkileri nasıl?
- ▶ Sınıf ve Okul desteği?
- ▶ Bu kaynaklardan hangisi mevcut sorunda işimize yarayabilir(en az bir kaynak belirleyin)
- ▶ Bu kaynak bu sorunda ne şekilde kullanılabilir.

5– Eyvah Dikkat

- ▶ Belirgin dezavantajı var mı?
- ▶ (herhangi bir kayıt şart değildir)

6- Tartış ve Plan Yap

- ▶ ..... Bizim için bir sorun ama bu senin için bir fırsat da olabilir.
- ▶ Sen .... Bir gençsin
- ▶ Bu konuda.... Lardan destek alabiliriz
- ▶ .... Nın olması da bizim için çok iyi.
- ▶ Birlikte bu sorunun çözümü için birşeyler yapabiliriz.
- ▶ Sence nereden başlamalıyız.
- ▶ Şimdi yapmamız gereken.....
- ▶ Zaman çizelgesi

Çözüm Önerisi oluştururken dikkat edilecek konular.

- 1- Yeni çevre ve ilişkiler oluşturmak için somut öneriler verilmeli
- 2- SEYRET hedef oluşturulmalı ve birlikte takip edilmeli
- 3- Özgüven arttırmak ana bireysel hedef olmalı.
- 4-Riskler ve Stres kaynakları tespit edilip azaltılmalı.
- 6- Dönüm noktası olarak kullanılacak net ve farklı öneriler kullanılmalı.

STRES FAKTÖRÜ !!!!

Azı da Çoğu da Dert

Stres Durumunda Dayanıklı Olma Becerilerine Genel Bakış

Stres durumunda işleri daha iyi hale getiremiyorsanız ve daha da kötüsünü yapmak istemiyorsanız işte o zaman kullanabileceğiniz beceriler!

- Dikkatini KAYDIR etkinlikleri
- 6 duyu ile kendini YATIŞTIR etkinlikleri
- HADİ kendine DÖN etkinlikleri
- Adım ADIM ve Önleme planı

Sadece Değerlendirme ve
Formülasyon Birçok Genç
için tek başına Dönüm
Noktası Olabilir...

► TEŞEKKÜRLER...

ASLI GÖKNUR ÖZER
YALOVA REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ